

Podstawowe dane osobowe recenzenta:

Lublin dn.8.10.2020 r.

dr hab. Małgorzata Krzemińska-Sribniak

Uniwersytet Marii Curie – Skłodowskiej

Instytut Muzyki w Lublinie

Dziedzina: sztuki muzyczne

Dyscyplina artystyczna: instrumentalistyka

RECENZJA PRACY DOKTORSKIEJ

MGR JAKUBA BRAWATY

ZLECENIODAWCA:

Akademia Muzyczna im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi – Rada Wydziału Fortepianu, Organów, Klawesynu, Muzyki Dawnej i Jazzu – pismo z dnia 22.02.2019 roku - zlecenie podjęte na podstawie Ustawy z dnia 14.03.2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz. 1789).

DOTYCZY:

Uchwały Rady Wydziału Fortepianu, Organów, Klawesynu, Muzyki Dawnej i Jazzu Akademii Muzycznej im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi z dn. 20.02.2019 roku w związku z wnioskiem mgr Jakuba Brawaty z dnia 04.04. 2018 r. w sprawie wszczęcia przewodu doktorskiego na stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka.

Na podstawie art. 11 oraz 14 Ustawy z dnia 14.03.2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz. 1789), § 1 ust.1 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 roku w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz. U. z 2018 r.,poz.261). Do nadesłanego mi przez Rektora Akademii

Muzycznej G. i K. Bacewiczów w Łodzi prof. dr hab. Cezarego Saneckiego pisma informującego o dacie wszczęcia przewodu doktorskiego i wyznaczeniu w mojej osobie recenzenta pracy doktorskiej mgr Jakuba Brawaty „This is the world we know, the world of air and breathing and Sun and beating he arts jako egzemplifikacja tradycji i nowoczesności oraz inspiracji muzycznych i pozamuzycznych w twórczości kameralnej Davida Maslanki. Poszukiwania nowych wartości brzmieniowych z wykorzystaniem możliwości zespołu fortepiano – perkusyjnego” dołączono:

- Uchwały Rady Wydziału Fortepianu, Organów, Klawesynu, Muzyki Dawnej i Jazzu w sprawie wszczęcia przewodu doktorskiego mgr Jakuba Brawaty oraz w sprawach wyznaczenia promotora i recenzentów.

-Dokumentację osobową Doktoranta oraz wykaz działalności koncertowej, udziału w kursach mistrzowskich ,jeden egzemplarz płyty CD Percussion and Pianos Ensemble – głównego nurtu działalności Doktoranta, informację o prowadzonej pracy pedagogicznej oraz podziękowania za prowadzone wykłady.

- Jeden egzemplarz pracy doktorskiej : nagranie na płycie CD i opis dzieła

PODSTAWOWE DANE O KANDYDACIE :

Pan Jakub Brawata urodził się w 1981 r. w Częstochowie. Naukę rozpoczął w wieku 7 lat w klasie fortepianu p. Marii Rajchel w Państwowej Szkole Muzycznej I st. , a następnie kontynuował w Państwowym Liceum Muzycznym w klasie fortepianu prof. Roberta Gawrońskiego w rodzinnej Częstochowie. Etap nauki w szkole średniej zaowocował także poszerzeniem zainteresowań teorią muzyki, współpracą z chórem w roli akompaniatora. Dyplom Państwowego Liceum Muzycznego uzyskał z wynikiem bardzo dobrym. Jakub Brawata ukończył studia w Akademii Muzycznej G. i K. Bacewiczów w Łodzi na Wydziale Instrumentalnym w klasie fortepianu prof. dr hab. Cezarego Saneckiego w 2005 r. i na Wydziale Teorii Muzyki pod kierunkiem prof. Marty Szoki. W okresie studiów współpracował w zakresie kameralistyki z prof. Edwardem Przyłęckim, Krystyną Hussar-Moczulską.

Po ukończeniu studiów pianistycznych w 2006 r. podjął pracę pedagogiczną nauczyciela gry na fortepianie i akompaniatora w Zespole Szkół Muzycznych im. M. J. Żebrowskiego w Częstochowie ,a następnie nauczyciela przedmiotów teoretycznych w Państwowej Szkole Muzycznej II st. i kontynuuje ją do chwili obecnej. Od 2008 r. jest związany z Akademią im. J. Długosza w Częstochowie na Wydziale Sztuki Instytutu Muzycznego – nauczyciel fortepianu, teorii i akompaniator. Współpracuje z Wydziałem Matematyczno-Przyrodniczym na specjalności akustyka i realizacja nagrań.

Poza pracą pedagogiczną Doktorant prowadzi działalność artystyczną jako pianista, akompaniator i kameralista. Współpracował z Jerzym Swobodą, Jerzym Salwarowskim,

Katarzyną Suską-Zagórską, Agnieszką Sykulską i zespołem Kupiński Guitar Duo. W 2012 r. zastąpił prof. Cezarego Saneckiego w zespole kameralnym działającym przy Filharmonii Częstochowskiej, a w 2014 r. zespół oficjalnie przyjął nazwę „Percussion and Pianos Ensemble”. Tworzy go duet fortepianowy - Robert Gawroński i Jakub Brawata oraz duet perkusyjny – Andrzej Michalak i Marcin Serwaciński. Zamieszczony wykaz działalności koncertowej zawiera recitale solowe, koncerty kameralne , koncerty w roli solisty z towarzyszeniem Orkiestry Symfonicznej Filharmonii Częstochowskiej, Orkiestrą Smyczkową ze Lwowa, koncerty z Chórem Filharmonii Częstochowskiej, Collegium Cantorum, Zespołem Sierra Monta.

Percussion and Pianos Ensemble” i duet fortepianowy z prof. Robertem Gawrońskim to najbogatszy nurt muzycznej aktywności Doktoranta. Zespoły występowały w Polsce, na Litwie, Ukrainie , w Czechach , Słowacji, Słowenii, Hiszpanii, Doktorant w swoim dorobku artystycznym posiada płytę CD „Percussion and Pianos Ensemble” nagraną w Sali koncertowej Filharmonii im. B. Hubermana w Częstochowie w 2014 r. , zawierającą pozycje repertuarowe kompozytorów: A. Arutuniana/ A. Babajanian, W. Lutosławskiego, M. Ravela, N.Rohwera.

DZIEŁO ARTYSTYCZNE

Dzieło artystyczne Pana mgr Jakuba Brawaty stanowi nagranie audio na płycie CD i prezentację utworu Davida Maslanki „This is the World we know , the World of air and breathing and Sun and beating he arts”. Utwór napisany w 2009 r. przez amerykańskiego kompozytora przełomu XX i XXI wieku , kompozytora z dorobkiem ponad 150 dzieł instrumentalnych, symfonicznych, koncertów, Mszy.

„This is theWorld...” jest dziełem kameralnym, przeznaczonym dla dwóch pianistów oraz dwóch muzyków grających na tradycyjnych instrumentach perkusyjnych, z wykorzystaniem całego wachlarza ich różnorodności kolorystycznej, oryginalności brzmieniowej (wibrafon, marimba, krotale, dzwony orkiestrowe), jak również instrumentów o nieokreślonej wysokości dźwięku (werbel, talerze, bęben wielki). Zaproponowany utwór, będący efektem wyboru i przemyśleń mgr Jakuba Brawaty, to także wyraz poszukiwań repertuaru na konkretną obsadę wykonawczą, ściśle odzwierciedlającą główny nurt działalności artystycznej Doktoranta – działalności koncertowej Zespołu „Percussion and Pianos Ensemble”.

Nagrania dokonano w Sali koncertowej Filharmonii im. Bronisława Hubermana w Częstochowie w dniach 25-27 czerwca 2018 r. Realizatorem nagrania jest firma „Fis dur Records” w osobie Pana Piotra Czernego.

„This is the World...” Davida Maslanki jest Suitą złożoną z pięciu Poematów oznaczonych tytułami: I „Nighthawks” - „Nocne marki”

II „Do you know my Name?”

III „Out of the blue”

IV „The closer You Get, the stranger the stars look...” - „Im bliżej jesteś gwiazd, tym dziwniejsze się one wydają...”

V „Let it be”

Po wysłuchaniu prezentowanego dzieła jako recenzent muszę odnieść się do dzieła kameralnego, do mojego wrażenia i oceny współgrania, współtworzenia artystycznej kreacji kwartetu instrumentalistów i udziału w tym współtworzeniu Pana mgr Jakuba Brawaty. Zespół „Percussion and Pianos Ensemble” posiada doświadczenie niemal 10 lat wspólnej pracy, jest to ważne i zauważalne w percepcji tego nagrania.

Całość utworu trwająca ponad 48 minut jest bardzo dobrze przemyślana i zrealizowana pod względem czasu narracji i przestrzeni dźwiękowej. To istota naturalnej „płynnej i bogatej przestrzenie całości V Poematów”, gęsto utkanych myślami przewodnimi solowych instrumentów, łącznikami zapożyczeń i cytatów bachowskich, pojawianiem się i zamieraniem kulminacji. W nagraniu Zespołu słyszę muzyków z interesującą wrażliwością brzmieniową i wysublimowanym smakiem wykonawczym, zachowujących bardzo dobre proporcje kolorystyczne.

Realizowana przez Doktoranta partia II fortepianu ma istotne znaczenie w kompozycji Davida Maslanki. Na niej spoczywa zasadnicza rola rozplanowania czasu narracji, określiłabym to „czasem refleksji i zadumy”, operowania kolorystyką w odniesieniu do harmonii, a także agogicznej podbudowy kulminacji. Gra Pana Jakuba Brawaty jest bardzo czytelna i naturalna w aspekcie indywidualnym i kameralnym. Pianista prezentując wyrównaną technikę monotonnego wydawać by się mogło akompaniamentu, operuje ciekawymi barwami kolorystycznymi, pobudzając alikwoty w harmonicznym przestrzeni. Na tak prezentowanym tle muzycznym wprowadzane przez pozostałych instrumentalistów główne myśli tematyczne są klarowne i zachowują dobre proporcje. Z ciekawszych fragmentów „This is the World...” w mojej ocenie warto wyróżnić Poemat III „Out of the blue” w interpretacji Zespołu. Zcalająca poszczególne ogniwa tej części melodia chorału „Christ ist erstanden” Jana Sebastiana Bacha, w końcowym fragmencie została zapisana przez kompozytora w sposób imitujący efekt polichóralności. „Dialog chórów” powierzył grupom instrumentalistów, dzieląc kwartet pianistyczno-perkusyjny na dwa zespoły: I fortepian wsparty marimbą i krotolami oraz II fortepian z wibrafonem. W prezentacji nagrania zwraca moją uwagę barwowy efekt „polichóralności”, zsynchronizowane brzmienie poszczególnych duetów z zachowaniem precyzji dynamicznej i agogiki narracji.

„This is the World...” w zdecydowanym stopniu jest obrazem muzycznym o refleksyjnym przesłaniu. Odmiennej charakter David Maslanka wprowadził jedynie we fragmentach kulminacyjnych Poematu I, III, V, stawiając przed wykonawcami zgoła inne wymagania techniczne, artykulacyjne, dynamiczne z zachowaniem synchroniczności gry i agogiki. Spośród wymienionych trzech kulminacji za najciekawszą formalnie, najróżnorodniejszą pod względem zastosowanych środków technicznych w mojej ocenie, uważam tę z Poematu I „Nighthawks” (t.58 – 130). Pan Jakub Brawata zaprezentował w tym fragmencie nagrania

wirtuozerię przebiegów figuracyjnych, znakomite poczucie rytmu w sekwencjach dialogów, precyzję gry zsynchronizowanych pochodów z pozostałymi instrumentalistami. Dużą swobodą ,a jednocześnie błyskotliwością wykazał się wykonując kaskady pięciodźwiękowych klasterów zapisanych na białych i czarnych klawiszach klawiatury dla obu rąk w formie zrytmizowanego dialogu z partią I fortepianu. Ten fragment zwrócił moją uwagę, oceniając wrażenia wirtuozerii i technicznego zaawansowania Zespołu „Percussion and Pianos Ensemble”. Gra instrumentalistów ma charakter wielkiej precyzji indywidualnej i zespołowej. W swojej recenzji chcę się jeszcze odnieść do fragmentu V Poematu „Let it Be” (t. 23 – 49; 106 – 134), w którym Pana Jakuba Brawatę możemy usłyszeć solistycznie. Pianista z ogromną kulturą dźwięku, prostotą ,ale jednocześnie niezwykle przejmująco prowadzi narrację, dowodząc swojej dojrzałości artystycznej i dobrego smaku muzycznego.

Reasumując

Dzieło Artystyczne Pana mgr Jakuba Brawaty nagrane przez Zespół „Percussion and Pianos Ensemble” jest dziełem kameralnym. W moim przekonaniu pozostawia to pewien niedosyt poznania Pana Jakuba Brawaty w repertuarze solistycznym. Myślę, że takie dopełnienie repertuarowe z pewnością przybliżyłoby artystyczną indywidualność Doktoranta.

Przytaczając słowa mojego profesora Jerzego Marchwińskiego o „ artystycznej aktywności pianisty, która powinna wspierać się na trzech rodzajach działalności – na koncertowaniu indywidualnym, na koncertowaniu zespołowym (...) i na dydaktyce.” -- odnajduję te trzy filary artystycznej aktywności Doktoranta w opisie przebiegu pracy zawodowej i wykazie działalności koncertowej.

Biorąc pod uwagę wszystkie walory nagrania , Dzieło oceniam pozytywnie. Realizowana przez Pana Jakuba Brawatę partia II fortepianu w „This is the World...” Davida Maslanki przedstawia pianistę zaawansowanego technicznie, który w dojrzały sposób dysponuje umiejętnością kreowania emocji. Prezentacja Dzieła dowodzi przemyślanej i dojrzałej muzycznej kreacji w aspektach tradycji i nowoczesności , z zachowaniem precyzji indywidualnej i kameralnej Zespołu „Percussion and Pianos Ensemble”.

OPIS DZIEŁA ARTYSTYCZNEGO

Opis dzieła artystycznego pracy doktorskiej Pana mgr Jakuba Brawaty składa się z trzech rozbudowanych rozdziałów:

I - Fortepian i Perkusja w muzyce kameralnej przełomu XX i XXI wieku – wybrane aspekty historii muzyki kameralnej.

II - David Maslanka – Twórca Mistyczny.

III - This is the World we know , the World of air and breathing and Sun and beating hearts Davida Maslanki

oraz wprowadzenia / Wstęp/, podsumowania / Zakończenie/ ,streszczenia w języku angielskim, Bibliografii i Indeksu przykładów nutowych.

Rozdział I - Fortepian i perkusja w muzyce kameralnej XX i XXI wieku.

W rozdziale I Pan mgr Jakub Brawata przedstawia genezę znaczenia fortepianu w historii muzyki od czasów Bartolomeo Christoforiego po współczesność i jego roli w muzyce kameralnej. Autor opisuje nowoczesne pomysły kompozytorów XX –wiecznych wykorzystujące fortepian na gruncie sfery sonorystycznej, przywołując przykłady A.Schónberga, H.Cowella czy fortepian preparowany J.Cage. Wskazując na ewolucyjną rolę tego instrumentu w XX wieku i jednocześnie wielkie odkrycie potencjału instrumentów perkusyjnych, przedstawia genezę powstania zespołów kameralnych wykorzystujących „bartokowski”skład z Sonaty na dwa fortepiany i perkusję.

Autor przedstawia i dokonuje analizy dzieł oryginalnie przeznaczonych na taki zespół instrumentalistów w literaturze światowej. Opisuje nowatorstwo zastosowania takiego instrumentarium dla rozwoju technik wydobywania dźwięku i nurtów kompozytorskich „minimal music” czy muzyki repetytywnej.

Podrozdział I.2 „Transkrypcje dzieł literatury muzycznej XX wieku na zespół perkusyjno-fortepianowy” traktujący o zjawisku „muzyki w muzyce” jest obszernym wyjaśnieniem autora terminologii gatunków opracowań muzycznych (transkrypcje, aranżacje), istniejących w sztuce muzycznej XX wieku.

Z dużą satysfakcją odnajduje w tym rozdziale wiedzę i wnioski Doktoranta płynące z autentycznej potrzeby rozwoju i poszukiwań nowatorskich form, nowatorskich technik, świadomego przemyślanego aspektu poznawczego utworu, który w mojej ocenie jest dojrzałą i profesjonalną drogą do realizacji głównego nurtu działalności artystycznej.

Rozdział II - David Maslanka – Twórca Mistyczny

W rozdziale II Doktorant przedstawia rys biograficzny amerykańskiego kompozytora przełomu XX i XXI wieku Davida Maslanki. Zawierając najistotniejsze informacje z życia artysty, wskazuje na znaczącą rolę w Jego twórczości pobytu w Europie – studiów odbytych w Mozarteum w Salzburgu. Okres ten przyniósł zainteresowanie muzyką europejską. Doktorant opisuje wpływ i oddziaływanie Haydna, Beethovena , Schuberta, Schumanna

i Brahmsa ,a także wskazuje jak istotne były ich dokonania dla amerykańskiego kompozytora. Okres „europejski” to także czas poznania i fascynacji twórczością Jana Sebastiana Bacha, którego oddziaływanie znalazło najmocniejsze odbicie w inspiracji muzycznej utworów Davida Maslanki. Doktorant dokonuje analizy języka kompozytorskiego z uwzględnieniem

podziału chronologicznego obszernej twórczości na okres wczesny do roku 1980 i dojrzały po roku 1980. Szerszej analizie Autor poddaje twórczość II okresu, nawiązując do nowatorstwa form i środków kompozytorskich jakie znalazły zastosowanie w późniejszych utworach. Z tego okresu pochodzi też Dzieło Artystyczne Doktoranta.

Rys biograficzny i spojrzenie na twórczość Davida Maslanki Pan Jakub Brawata poparł przykładami muzycznymi i licznie przytaczanymi cytatami kompozytora. W tych osobistych słowach Davida Maslanki poznajemy filozofię życia i tworzenia, duchowość, poznajemy przesłanie niesione dźwiękiem dla ludzkości i Świata.

Rozdział III – This is the World we know, the World of air and breathing and Sun and beating he arts Davida Maslanki

Rozdział III dysertacji to rzeczywisty opis dzieła artystycznego, zawierający własną analizę Doktoranta pod względem środków kompozytorskich, formy i aspektów wykonawczych. Treść tego rozdziału jest bardzo dobrze rozplanowana. Świadczy o profesjonalizmie pracy Autora nad wybranym utworem, o wnikliwym zrozumieniu i przygotowaniu do realizacji nagrania. Opisując nowatorstwo zastosowanych środków kompozytorskich i technik, nowatorstwo środków wykonawczych nie ogranicza się wyłącznie do partii głosów fortepianowych. W sposób dojrzały opisuje zadania wykonawcze w kontekście gry indywidualnej i zespołowej, przekładając je na język wyobraźni muzycznej, kolorystyki, rytmiki, estetyki dźwięku. Autor przeprowadza analizę harmoniczną wybranych fragmentów. Podkreśla wagę czynnika formotwórczego harmonii i pobudzanych w niej alikwotów dźwięku w aspekcie narracji i jej przestrzeni. Analiza nowatorstwa funkcyjnego i struktury języka muzycznego każdego z V Poematów jest poszerzona o wyraziste przykłady muzyczne. Doktorant wykazuje trafność ich wyboru, dla zilustrowania swoich wniosków. Dogłębnemu omówieniu wraz z tłumaczeniem tekstów chorałowych podlegają cytaty muzyczne zaczerpnięte z Dzieł Jana Sebastiana Bacha w kontekście wykorzystania ich w „This is the World...” przez Davida Maslankę. Autor dokonuje umiejętnej analizy porównawczej muzycznych zapożyczeń. Szczegółowo omawia cytaty bachowskich Chorałów pod względem formy, ich roli w danym umiejscowieniu w utworze, nowatorskiego potraktowania przez kompozytora. Swoimi wnioskami Doktorant wskazuje na wiodący aspekt bachowskiego dzieła w inspiracji muzycznej XXI-wiecznego dzieła.

Dopełnienie wiedzy o utworze stanowi końcowa część rozdziału „poświęcona inspiracjom pozamuzycznym kompozytora. Doktorant cytując bardzo osobiste wypowiedzi Davida Maslanki, dowodzi źródeł tych inspiracji w malarstwie Edwarda Hoppera i jego obrazie zatytułowanym „Nighthawks” z 1942 roku (takim samym tytułem opatrzył kompozytor I Poemat „This is the World...”), a także własnym pastelowym rysunku Davida Maslanki z 2003 roku opatrzonym identycznym tytułem III Poematu „The Closer You Get, the Stranger the Stars Look...”. Doktorant w bardzo ciekawy sposób opisuje zarówno źródło inspiracji jak i jego muzyczne odbicie zapisane dźwiękiem. „This is the World...” jest muzycznym

przesłaniem duchowym wspartym na muzyce religijnej, na metafizycznym sposobie rozumienia rzeczywistości.

Konkluzja

Praca doktorska Pana mgr Jakuba Brawaty w zakresie Dzieła artystycznego, jak i jego opisu stanowi moim zdaniem ciekawy materiał poznawczy twórczości amerykańskiego kompozytora Davida Maslanki. Dogłębna analiza, oparta na ponad 100 pozycjach Bibliografii wraz z artykułami, stronami internetowymi i indeksem przykładów nutowych przedstawia szeroką wiedzę teoretyczną Doktoranta. Sposób analizowania, trafność wyciąganych wniosków, sposób omawiania aspektów wykonawczych i umiejętność przekładania ich na język wyobraźni muzycznej i estetyki oceniam pozytywnie. Jego przemyślenia i wnioski zawarte w dysertacji w kontekście indywidualnym i zespołowym znajdują odzwierciedlenie w wykonaniu Dzieła. W mojej ocenie stanowią wzór w procesie poznawania, rozumienia i kształtowania interpretacji utworu kameralnego. Doktorant wykazał umiejętności profesjonalnego wykorzystania wiedzy teoretycznej i umiejętności praktyczne, umożliwiające samodzielną pracę artystyczną. Praca Doktorska spełnia wymagania art. 13 ust. 1 Ustawy z dnia 14.03. 2003 r. Pracę Doktorską Pana mgr Jakuba Brawaty przyjmuję i wnoszę o dopuszczenie jej do publicznej obrony.

Małgorzata Krzezińska- Sribniak